

Per Holck
per.holck@medisin.uio.no

Vår ref.: 2012/216 Dato: 04.01.2013

Henvendelse om prosjektet "Sigurd Jorsalfarer"

Fakta

Henvender er Per Holck (prof emeritus, Anatomisk avdeling, Institutt for medisinske basalfag, UiO). Bakgrunn for henvendelsen er at hodeskallen til den antatte Sigurd Jorsalfarer ble satt inn i muren på Akershus festning i 1957, og ettersett/undersøkt i 1982. Holck uttrykte da sin bekymring mot oppbevaringsforholdene i nisjen pga utilstrekkelig lufting og mulighet for fuktskader. Skallen hadde ikke fått større skader på dette tidspunktet.

Formålet med prosjektet er å etterse hodeskallen igjen for fuktskader, samt foreta en undersøkelse og ta ut vevsprøver med tanke på radiologisk datering, og om mulig strontium og DNA-analyser. Det er planlagt å bore ut 1-2 g beinmasse fra kondylene og på kinnbuene. Utboringen vil etterlate hull på 1-2 mm i overflaten, som Holck skriver kan fylles med farget gips.

Holck skriver at han ønsker å ta ut prøver for å komme identiteten nærmere. Holck spesifiserer imidlertid ikke hvordan han skal komme identiteten nærmere (f eks om det finnes materiale å sammenligne prøvene med, om det også eksisterer planer om å ta ut annet skjelettmateriale for analyse, eller om prøvene skal tas kun med tanke på å sikre materiale for oppbevaring og fremtidig analyse).

Vurdering

Utvalget deler bekymringene om oppbevaringsforholdene, og deler på dette grunnlag også ønsket om at hodeskallens tilstand blir undersøkt og oppbevaringsforholdene forbedret. Utvalget anbefaler også at det tas ut store nok prøver med tanke på oppbevaring under magasinforhold.

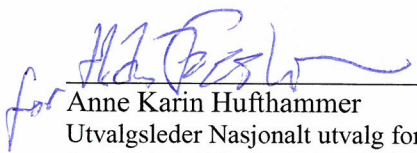
Utvalget har ikke mottatt entydig eller spesifikk informasjon om et forskningsprosjekt i denne henvendelsen, kun om ettersyn, forbedring av oppbevaringsforhold og prøvetaking. Utvalget stiller seg positive til å vurdere en fremtidig henvendelse om forskning på materialet. Utvalget forutsetter imidlertid at et slikt tiltak ikke er tenkt å

utgjøre en del av prosjektet "Jakten på Olav den Hellige" i dets nåværende form. Utvalget har konkludert at prosjektet "Jakten på Olav den Hellige" slik det er beskrevet hviler på for usikkert metodisk grunnlag til å kunne anbefales som motivasjon for destruksjon av materiale (sak 2012/161, behandlet i møte 17. september 2012; utvalgets vurdering er publisert på <http://www.etikkom.no/Vart-arbeid/Hva-gjor-vi/Uttalelser/Skjelettutvalget/Henvendelse-om-prosjektet-Jakten-pa-Olav-den-hellige/>).

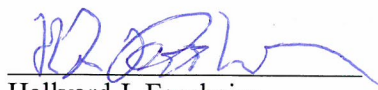
Planen om å fylle igjen borehullene med farget gips vil utvalget i utgangspunktet ikke tilråde blir gjennomført. Om ikke prøvetakingen er godt nok dokumentert, risikerer man at det i fremtidige prosjekter tas prøver av gipsfyllingen. Ved senere prøvetaking kan det også være best å gå inn i det samme borehullet. Om det i et tilfelle f eks av utstillingshensyn skulle være ansett som nødvendig å fylle igjen borehull i skjelettmateriale, bør det ifølge det utvalget forstår ikke benyttes kalsiumbaserte produkter som gips, men heller en blanding av (ikke kollagen-basert) lim og for eksempel kork- eller balsatrestøv.

Utvalget regner det som sannsynlig at Kulturhistorisk museum er forvaltningsansvarlig institusjon, men er ikke informert om det i så fall er hentet inn tillatelse til prøvetaking herfra. Utvalget forutsetter at dette forholdet er avklart, og bemerker i det samme at forvaltningsansvarlig institusjon også er bevaringsansvarlig institusjon. Et hovedansvar for tilsyn og sikring av materialet hviler således hos forvaltningsansvarlig institusjon.

I sum konkluderer utvalget at undersøkelse av hodeskallens tilstand, forbedring av lagringsforholdene og prøvetaking med henblikk på å sikre materiale for fremtidig forskning alle er tilrådelige tiltak. Gjenfylling av borehullet med gips kan imidlertid ikke tilrådes. Utvalget ser frem til henvendelser om forskning på materialet.

Anne Karin Hufthammer
Utvalgsleder Nasjonalt utvalg for vurdering av
forskning ved bruk av menneskelige levninger

Hallvard J. Fossheim
Sekretariatsleder NESH/Nasjonalt utvalg for
vurdering av forskning ved bruk av menneskelige
levninger

Kopi: Kulturhistorisk museum (postmottak@khm.uio.no)